

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту історії, права та міжнародних відносин
Ю.В. Подрез
31 серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність: 016 Спеціальна освіта (логопедія)

освітня програма: Спеціальна освіта (логопедія)

мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною комісією НН інституту історії, права та міжнародних відносин
«31» серпня 2021 р.

Голова Моцак С.І., кандидат педагогічних наук, доцент

Розробники:

1. Вовк Олександр Володимирович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України
2. Оліцький В'ячеслав Олександрович - кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії України.
3. Турков Володимир Вікторович – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри історії України

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.

В.о. завідувача кафедри історії України

 В'ячеслав ОЛІЦЬКИЙ

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й			
Семестр			
		2-й	
Лекції			
		16 год.	
Практичні, семінарські			
		16 год.	
Лабораторні			
Самостійна робота			
		84 год.	
Консультації:			
	4 год.		
Загальна кількість годин – 120		Вид контролю: екзамен	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є опанування студентами суті історичних процесів, що відбувалися в Україні від найдавніших часів до сьогодення, усвідомлення їх об'єктивного характеру, взаємозв'язку та взаємозалежності; вивчення основних періодів та особливостей розвитку української культури.

Навчальна дисципліна «Історія та культура України» входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Історія та культура України» є засвоєння здобувачами вищої освіти періодизації історії України, характерних рис основних періодів української історії, їхніх особливостей, визначальних подій та явища в кожному з них; розкриття особливостей соціально-економічних та суспільно-політичних процесів в Україні, основних етапів українського національно-визвольного руху, визначення ролі і місця в українській історії видатних історичних осіб; висвітлення змісту і особливостей розвитку української матеріальної та духовної культури, її взаємозв'язку із світовою культурою.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є аналіз суспільно-політичних і соціально-економічних процесів на різних етапах розвитку Української держави та її народу; вивчення еволюції вітчизняної культури – історії її фундаментальних цінностей як цілісних систем у світовому та європейському контекстах.

Після вивчення дисципліни «Історія та культура України» здобувачі вищої освіти повинні володіти:

Інтегральна компетентність ІК.	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційнопедагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурнопросвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні
компетентності (ЗК)

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, 8 Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК) техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові,
предметні)
компетентності
спеціальності (СК)

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою - на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії,

включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою до вивчення дисципліни «Історія та культура України» є здобуття повної загальної середньої освіти та оволодіння курсом «Історія України» в обсязі програми загальноосвітніх навчальних закладів.

3. Результати навчання за дисципліною

Результати навчання (РН)	РН-7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом. РН-15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти. РН-16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів. РН-17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
A	Здобувач вищої освіти має системні, повні, систематичні, логічно пов'язані знання в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. Студент повинен розуміти суть парадигми кожної історичної епохи, місце в ній конкретних історичних подій, постатей коло їх ідей і суть їх внеску в розвиток історії та культури. Він повинен володіти категоріальним апаратом, навичками логічного доведення, мати власну позицію по суті поставлених питань, самостійно вирішувати поставлені завдання та аргументовано відстоювати власну позицію.
B	Здобувач вищої добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, але допускає окремі неточності. Студент самостійно виправляє допущені помилки. Кількість помилок є незначною.
C	Здобувач вищої освіти в цілому володіючи матеріалом, допускає незначні неточності та окремі помилки. Студент пояснює основні поняття, володіє фактами та їх перебігом, робить на їх основі власні висновки та узагальнення. Помилки у відповідях не мають системного характеру.
D	Здобувач вищої освіти засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою. Розуміє основні поняття та факти, але допускає значну кількість неточностей та помилок, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді.
E	Здобувач вищої освіти має мінімальні знання передбачені робочою програмою дисципліни. Його відповіді мають суттєві недоліки, студент має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. З труднощами може пояснити основні події та факти, суть основних проблем курсу.
FX	Студент може відтворити лише окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на виконання програми навчальної дисципліни студент не брав активної участі на заняттях, його відповіді є переважно невірними та необґрунтованими. Відсутня цілісність розуміння матеріалу.
F	Здобувач вищої освіти повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі екзамену.

Розподіл балів

Поточний контроль								Разом	Сума	Екзамен	Загальна
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2		РОЗДІЛ 3						
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8				
Поточний контроль											
5	5	5	5	5	5	5	5	40	75	25	100
Контроль самостійної роботи											
4	4	5	4	5	4	5	4	35			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проєкту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни «Історія та культура України» можуть бути:

- усний контроль. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;

- письмовий контроль. Здійснюється за допомогою письмових робіт, які можуть бути короткочасними (15-20 хв.) і протягом усього заняття. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);

- тестовий контроль. Тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких вказує на наявність (або відсутність) у здобувача вищої освіти певних знань, умінь.

- підготовка доповідей, есе, презентацій. Передбачає виконання здобувачами вищої освіти різних форм завдань.

Особлива увага при опануванні змісту навчальної дисципліни

приділяється запобіганню порушенню академічної доброчесності та забезпечення довіри до результатів освітнього процесу та освітньої діяльності, розумінню здобувачами вищої освіти значення академічної доброчесності та наслідків недотримання її постулатів.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Політичний та культурний розвиток українських земель у стародавню добу та середньовіччя (до XV ст.)

Тема 1.1. Стародавня доба в історії України. Відносини слов'ян з сусідніми народами.

Тема 1.2. Середньовічна держава Русь-Україна та її міжнародне становище.

Тема 1.3. Галицько-Волинська держава та її зовнішня політика.

Тема 1.4. Українські землі під владою Литви та Польщі

Розділ 2. Українські землі в ранньомодерну та модерну добу (XVI - XIX ст.)

Тема 2.1. Феномен українського козацтва та національна революція середини XVII ст. Козацтво на міжнародній арені.

Тема 2.2. Україна наприкінці XVII – у XVIII ст. Російська експансія на українських землях.

Тема 2.3. Національне відродження XIX ст. та його внесок у розвиток Світової культури.

Розділ 3. Історія та культура України у новітній час (XX – XXI ст.)

Тема 3.1. Українська національно-демократична революція та її міжнародне значення.

Тема 3.2. Українські землі у 20 – 30-ті роки XX ст. у складі СРСР, Польщі, Румунії та Чехословаччини.

Тема 3.3. Україна в роки Другої світової війни. Українське питання на міжнародних конференціях. Вихід України на міжнародну арену.

Тема 3.4. Україна в складі СРСР в другій половині XX ст. Діяльність української дипломатії.

Тема 3.5. Становлення та розвиток незалежної України та її зовнішня політика. Україна в умовах європейської інтеграції.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.
Розділ 1. Політичний та культурний розвиток українських земель у стародавню добу та середньовіччя (до XV ст.)										
Тема 1.1 Стародавня доба в історії України. Відносини слов'ян з сусідніми народами.	8	2			6					
Тема 1.2 Середньовічна держава Русь-Україна та її міжнародне становище.	11		2		9					
Тема 1.3 Галицько-Волинська держава та її зовнішня політика.	11		2		9					
Тема 1.4 Українські землі під владою Литви та Польщі	10	2	2		6					
Розділ 2. Українські землі в ранньомодерну та модерну добу (XVI - XIX ст.)										
Тема 2.1 Феномен українського козацтва та національна революція середини XVII ст. Козацтво на міжнародній арені.	11		2		9					
Тема 2.2 Україна наприкінці XVII – у XVIII ст. Російська експансія на українських землях.	8	2			6					
Тема 2.3 Національне відродження XIX ст. та його внесок у розвиток Світової культури.	10	2	2		6					
Розділ 3. Історія та культура України у новітній час (XX – XXI ст.)										
Тема 3.1 Українська національно-демократична революція та її міжнародне значення.	10	2	2		6					
Тема 3.2 Українські землі у 20 – 30-ті роки XX ст. у складі СРСР, Польщі, Румунії та Чехословаччини.	8	2			6					
Тема 3.3 Україна в роки Другої світової війни Українське питання на міжнародних	11		2		9					

конференціях. Вихід України на міжнародну арену.										
Тема 3.4 Україна в складі СРСР в другій половині ХХ ст. Діяльність української дипломатії.	8	2			6					
Тема 3.5 Становлення та розвиток незалежної України та її зовнішня політика. Україна в умовах європейської інтеграції.	10	2	2		6					
Усього годин	120	16	16	4	84					

6.3. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Стародавня доба в історії України	2	
2	Українські землі під владою Литви та Польщі	2	
3	Україна наприкінці XVII – у XVIII ст.	2	
4	Національне відродження XIX ст	2	
5	Українська національно-демократична революція	2	
6	Українські землі у 20 – 30-ті роки ХХ ст.	2	
7	Україна в складі СРСР в другій половині ХХ ст. Діяльність української дипломатії.	2	
8	Становлення та розвиток незалежної України	2	
Разом		16	

6.4. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Середньовічна держава Русь-Україна	2	
2	Галицько-Волинська держава	2	
3	Українські землі під владою Литви та Польщі	2	
4	Феномен українського козацтва та національна революція середини XVII ст.	2	
5	Національне відродження XIX ст.	2	
6	Українська національно-демократична революція	2	
7	Україна в роки Другої світової війни. Українське питання на міжнародних конференціях.	2	
8	Становлення та розвиток незалежної України	2	
Разом		16	

6.5. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин

з/п		Денна форма	Заочна форма
1	Стародавня доба в історії України	6	
2	Середньовічна держава Русь-Україна	9	
3	Галицько-Волинська держава	9	
4	Литовсько-Руська держава	6	
5	Феномен українського козацтва та національна революція середини XVII ст.	9	
6	Україна наприкінці XVII – у XVIII ст.	6	
7	Національне відродження XIX ст.	6	
8	Українська національно-демократична революція	6	
9	Українські землі у 20 - 30-ті роки XX ст.	6	
10	Україна в роки Другої світової війни. Українське питання на міжнародних конференціях. Вихід України на міжнародну арену.	9	
11	Україна в складі СРСР в другій половині XX ст. Діяльність української дипломатії.	6	
12	Становлення та розвиток незалежної України	6	
	Разом	84	

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бойко О.Д. Історія України: підручник. Київ: Академія, 2016. 717 с.
2. Калініченко В.В., Рибалка І.К. Історія України. Ч. 3. 1917–2003 рр.: підруч. для іст. ф-тів вищих навч. закл. Х., 2004.
3. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: У 2 т. К., 1992.
4. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / пер. з англ. Р. Клочко. Х., 2016.
5. Мицик Ю., Бажан О. Від трипільців до кіборгів: Коротка історія України. К., 2020.
6. Рибалка І.К. Історія України. Частина I: Від найдавніших часів до кінця XVIII століття: Підр. для іст. фак. вищих навч. закладів. Х., 1994. 448 с.
7. Рибалка І.К. Історія України. Частина II: Від початку XIX ст. до лютого 1917 року: Підр. для іст. фак. вищих навч. закладів. Х., 1997. 532 с.
8. Історія української культури: у п'яти томах / НАН України; головна ред. Б.Є. Патон та ін.. Київ: Наукова думка, 2001–2011.

Додаткові:

1. Аркас М. М. Історія України-Русі. Київ: Вища школа, 1991. 395 с.
2. Багалій Д. І. Історія Слобідської України. Харків: Основа, 1991. 255 с.
3. Борисенко В.Й. Курс української історії: 3 найдавніших часів до XX століття: навч. посібник. Київ: Либідь, 1998. 616 с.
4. Греченко В.А. Історія та культура України: підручник. Харків, 2017. 320 с.
5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX–XX ст. К., 2019.
6. Грушевський М. Ілюстрована історія України. Київ: Наук. думка, 1992. 543 с.
7. Гуржій О. І. Українська козацька держава в другій половині XVII–XVIII ст.: кордони, населення, право. Київ: Дніпро, 1996. 327 с.
8. Гуржій О. І., Чухліб Т. В. Гетьманська Україна / заг. ред. В.А. Смолій. Київ: Альтернативи, 1999. 303 с.

9. Залізник А. Стародавня історія України. К., 2012.
10. Історія українського козацтва: нариси у двох томах / НАН України, Ін-т історії України, Науково-дослідний ін-т козацтва; [редкол.: Валерій Смолій (відп. ред.) та ін.]. Київ: Києво-Могилянська академія, 2007. Т. 1–2. 723 с.
11. Княжа доба: історія і культура. НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича; [редкол.: Ісаєвич Я. Д. (відп. ред.) та ін.]. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2007. Вип. 1. 335 с.
12. Котляр М. Ф. Галицько-Волинська Русь. Київ: Альтернативи, 1998. 336 с.
13. Крип'якевич І. П. Історія України. Львів: Світ, 1990. 519 с.
14. Литвин В.М. Історія України: підручник. Київ: Наукова думка, 2011. 838 с.
15. Слабченко Є.А. Дипломатична історія України. Київ: Кліо, 2016. 493 с.
16. Сливка Ю.Ю. Політична історія України XIX – поч. XXI ст. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2015. 641 с.
17. Смолій В.А., Степанков В. А. Українська національна революція (1648–1676). Київ: Альтернативи, 1999. 352 с.
18. Чорний Д.М. Історія Слобідської України: підручник. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 263 с.
19. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: У 3 т. К., 1993.

**8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачас навчальна дисципліна
(за потребою)**

1. Навчальні аудиторії, які обладнанні для проведення лекційних і семінарських занять.
2. Аудіовізуальні, технічні і комп'ютерні засоби навчання: комп'ютери, мультимедійний проектор, екран.